

Prologas

*„Tada arkivyskupas pabučiuos dešiniąją Karalienės ranką.
Po to Edinburgo hercogas palypės laiptais iki sosto, nusiims
karūną, priklaus prieš Jos Didenybę, paduos jai rankas ir
ištars priesaikos žodžius:*

Aš, Filipas, Edinburgo hercogas,
tampu tamstos vasalu ir esu pasiryžęs dėl jūsų
galvą padėti, pasižadu jūsų mylistą garbinti,
ištikimai atsiduoti ir byloti vien tiesą,
pašvenčiu mylistai savo gyvastį taipogi myrį,
kad ir prieš ką tektų stoti.
Tepadeda man Dievas.

*Pakilęs jis palies karūną ant Jos Didenybės galvos ir
pabučiuos Karalienę į kairįjį skruostą.*

*Tokiu pačiu būdu Glosterio hercogas bei Kento hercogas
skyrium prisieks Jos Didenybei.“*

„Karūnavimo iškilmių eiga ir taisyklės“,
1953 m.

Vėliau Džojai dingtelėjo, kad, ko gero, nepadoru susipažinti su būsimu vyru tą dieną, kuri turėjo būti skirta vien princesei Elžbietai. Arba karalienei Elžbietai II, mat dienai pasibaigus jos titulas jau skambėjo didingiau. Vis dėlto, atsižvelgiant į tos dienos reikšmę joms abiem, buvo sunkoka (bent jau Džojai) savo viduje įžiebtai prideramą jaudulį.

Tai buvo diena, palytėta lietaus, o ne Dievo piršto. Dangus virš Honkongo įlankos buvo aptrauktas plieno pilkumo debesimis. Su Stela lėtai žingsniuodama palei Viktorijos viršūnės kalną, spausdama aplanką su sudrėkusiais natų lapais, jausdama, kaip pažastys limpa nuo prakaito, o palaidinė prikibo prie nugaros it glajus prie torto, Džoja, pagalvojusi apie Bruem Skotų rengiamą Karūnavimo vakarėlį, neįjutė to, ką galima būtų pavadinti aistringa meile monarchijai.

O dar motina namie blaškėsi įsitempusi it styga nuo laukimo ir nepasitenkinimo, negalėdama rasti sau vietos labiausiai dėl to, kad tėvas sugrįžo iš įprastos kelionės į Kiniją. Taip jau sutapdavo, kad kaskart, vyrui pasirodžius namuose, Alisos nuotaika bemat sugiždavo ir geresnio gyvenimo viltys nugrimzdavo į tamsias sūkuriuojančias gelmes.

— Neisi šitaip apsirengusi.

Alisa nepritarimo perkreiptomis raudonomis lūpomis piktai stebeilijo į Džoją.

Džoja pažvelgė į duris. Ji baisiai troško susitikti su Stela, kad nereikėtų eiti į Bruem Skotų vilą kartu su tėvais, todėl nekaltai pamelavo, esą šeiminkai paprašė partitūras atnešti anksčiau. Po kelionių su tėvais, netgi pėsčiomis, Džoją imdavo pykinti lyg nuo jūros bangavimo.

— Atrodai per daug paprastai, širdelė. Be to, apsiavei aukštakulnius. Stypsosi virš visų, — *Širdelė*, kaip įprasta, tebuvo skirta tam, kad pasaldintų nemalonus Alisos žodžius.

— Aš atsisėsiu.

— Negalėsi visą vakarą sėdėti.

— Tada pritūpsiu.

— Užsijuosk platesnį diržą. Jis tave pamažins.

— Diržas rėšis į šonkaulius.

— Nesuprantu, kodėl tu vis priešgyniauji. Aš tik noriu, kad atrodytum kuo gražiau. Juk *pati* nė nebandai pasigražinti.

— Mamyte, man nerūpi. Ir visiems kitiems nerūpės. Vis tiek

manęs niekas nepastebės. Visi klausysis, kaip princesė duos įžadus ar ką ji ten darys.

„Paprasčiausiai leisk man eiti“, — Džoja stengėsi paveikti motiną mintimis. Gana jau to, kad grasų Alisos būdą teks kęsti per visą vakarėlį.

— O man rūpi. Žmonės pamanyš, kad išauklėjau tave taip, kad niekas nerūpėtų.

Alisai buvo labai svarbu, „ką žmonės pamanyš“. Honkongas — tarsi akvariumas, sakydavo ji. Kas nors nuolat į tave žiūri ir aptarinėja. Kokiam ankštame ir nuobodžiam pasaulėlyje jie gyvena, norėdavo atremti Džoja. Tačiau garsiai to nepasakė, didžia dalimi dėl to, kad taip ir buvo.

Tėvas neabejotinai padaugins alkoholio ir visas moteris bučiuos ne į skruostus, o į lūpas, tad jos nerimastingai dairysis, gerai nežinodamos, ar tik nebus kaip nors jo paskatinusios. „Tik truputį atleidau vadeles!“ — vėliau jis šūktels Alisai. Kokia žmona neleistų vyrui mažumėlę pasilinksminti po ilgų varginančio darbo Kinijoje savaičių (juk visi žino, kaip nepakeliama turėti reikalų su *rytiečiais*)? Tėvas pasikeitė po japonų įsiveržimo. Antra vertus, jie apie tai nesikalbėdavo.

Dar buvo Bruem Skotai. Ir Marčantai. Ir Dikinsonai. Ir Aleinai. Taip pat visos kitos poros, priklausiusios tai visuomenės klasei, kuri buvo įsikūrusi Viktorijos viršūnės šlaite, bet ne žemiau Robinzono gatvės (šiais laikais Vidutinio lygio kvartaluose gyveno tik klerkai); jos nariai susitikdavo visuose kokteilių vakarėliuose Honkongo kriketo klube bei pasimatydavo Laimės slėnio hipodrome, išplaukdavo bendrovių džonkomis aplink atokesnes salas, palaikydami jėgas šeriu, dejuodavo, kaip sunku įsigyti pieno, skūsdavosi uodais ir žemės kainomis bei siaubingu kinų tarnų šiurkštumu. Dar jie kalbėdavo apie Angliją ir apie tai, kaip jos ilgisi, taip pat apie svečius, atvykusius iš Anglijos, jų blankius ir nuobodžius gyvenimus, apie Anglijos *nykumą*, nors, dievaži, karas baigėsi jau senų seniausiai. Vis dėlto dažniausiai jie apšnekėdavo vieni kitus, kariškiai kalbėdavosi visiš-

kai kita, jiems vieniems tesuprantamų juokelių ir kareiviško humoro kalba, komersantai aptarinėdavo ir menkindavo konkurentų darbą, o jų žmonos burdavosi į ratelius, kurie čia pat suirdavo ir susidarydavo nauji, nuobodulio ir negailestingų liežuvių nulemti deriniai.

Užvis blogiausia — buvo ir Viljamas, dalyvaujantis visuose be išimties pobūviuose, nuožulniu smakru, šviesiais plonyčiais plaukais, derančiais prie silpno aukšto balselio; priglausdavęs šaltus ir drėgnus delnus Džojai prie juosmens ir stumdavęs ją ten, kur ši nė kiek netroško eiti. Mandagiai apsimesdama, neva klausosi, ji žvelgdavo į Viljamo viršugalvį ir spėliodavo, kur toliau išretės plaukai.

— Kaip manai, ji jaudinasi? — paklausė Stela.

Draugės plaukai, spindintys it šlapias lakas, buvo suimti į kuodą. Jokios išsprūdušios sruogos nesigarbanojo nuo drėgmės, ne taip kaip Džojos, kurios plaukai, vos tik susegti į kuodą, iškart imdavo chaotiškai gelbėtis. Bei Lin, Džojos kambarinė, stebėdama, kaip ji smaigsto į plaukus segtukus, susiraukdavo ir nepatenkinta caksėdavo liežuviiu, tarsi Džoja būtų kalta dėl garbanų neklusnumo.

— Kas?

— Princesė. Aš jaudinčiausi. Tik pagalvok, kiek žmonių žiūrės.

Stela, prašmatniai išsipusčiusi su raudonu sijonu, balta palaidinuke ir melsvu nertiniu, įsigytu išskirtinai šiai progai, Džojos mąnymu, kelias pastarąsias savaites gan perdėtai ėmė domėtis princese Elžbieta: spėliojo, kokiais brangakmeniais ji dabinsis, kuo pasipuoš, kiek svers jos karūna, netgi svarstė, ar sutuoktinis pavydės jai titulo, mat jis karaliumi netaps. Džoja ėmė įtarti, kad draugė pasidavė nuolankiai pavaldinei visiškai nederančiam susitapatinimo jausmui.

— Na, ne visi ją matys. Bus daugybė tokių kaip mes, kurie tik klausysis ceremonijos per radiją.

Merginos žingtelėjo į šoną, praleisdamos automobilį, ir užmetė akį, ar viduje nesėdi pažįstami.

— Tačiau ji vis tiek gali susipainioti sakydama priesaiką. Aš suklysičiau. Esu tikra, kad užsikirsičiau.

Džoja tuo abejojo, mat Stela iki kaulų smegenų buvo tikra dama. Priešingai nei ji, Stela buvo tinkamo jaunai damai ūgio ir vilkėjo tik elegantiškus drabužius, kuriuos Cim Sa Džoi kvartalo siuvėja siuvo pagal naujausias Paryžiaus madas. Ji niekada nesuklupdavo, nepaniurdavo kompanijoje ir nesidrovėdavo bendrauti su nesibaigiančiais karininkų būriais — juos, trumpam stabtelėjusius Honkonge, vyresnybė siūsdavo į „priėmimus“ prasiblaškyti, kad negalvotų apie Korėjos karą, į kurią netrukus įsitrauks. Džoją dažnai aplankydavo mintis, kad Stelos visuomeninis įvaizdis mažumėlę nukentėtų, jeigu ji taip pat atvirai demonstruotų savo gebėjimą išraugėti visą abėcėlę.

— Kaip manai, visą laiką turėsime būti viduje?

— Ką, visą ceremoniją? — Džoja atsiduso ir paspyrė akmenuką. — Ji truks ištisas valandas, visi apgirs ir pradės apkalbinėti vieni kitus. Motina ims flirtuoti su Dankanu Aleinu ir vėl pradės varinėti kalbas, kaip Viljamas Farkirsonas giminiuojasi su Džardinais, taigi gali pasiūlyti tinkamas perspektyvas mano padėties merginai.

— Man regis, jis kiek per žemas tavo padėties merginai, — Stela mokėdavo ir pašmaikštauti.

— Šiandien tyčia apsiaviau aukštakulnius.

— Liaukis, Džoja. Šiandien jaudinanti diena. Turėsime naują karalienę.

Džoja gūžtelėjo:

— Ko man džiaugtis? Juk mes net negyvename toje pačioje šalyje.

— Todėl, kad ji vis tiek mūsų karalienė. Princesė Elžbieta — beveik mūsų bendraamžė! Tik pamanyk! Be to, tai didžiausias vakarėlis per daugybę metų. Dalyvaus visi.

— Taip, bet visi tie patys. Neįdomu lankytis vakarėliuose, kurių dalyviai niekada nesikeičia.

— Ak, Džoja, užsispyrei niurzgėti. Bus galybė nepažįstamų žmonių, jei tik teiktumeis su jais bendrauti.

— Neturiu ką jiems pasakyti. Visus domina tik parduotuvės, drabužiai ir kas su kuo nusidėjo.

— O, atleiskite, — pašaipiai atsiprašė Stela. — O apie ką dar reikėtų kalbėti?

— Kalbu ne apie tave. Pati supranti, kur lenkiu. Gyvenimas neturėtų tuo apsiriboti. Argi nenori aplankyti Amerikos? Arba Anglijos? Pakeliauti po pasaulį?

— Aš ir keliavau. Aplankiau daugybę vietų. — Stelos tėvas buvo vyresnysis kapitono padėjėjas. — Tiesą pasakius, man atrodo, kad ir kur nukeliautum, žmonės visur domisi tais pačiais dalykais. Kai viešėjom Singapūre, lėkėme iš vakarėlio į vakarėlį. Net mamytei atsibodo, — aiškino Stela. — Žodžiu, *ne visada* būna tie patys žmonės. Yra dar karininkai. Šiandien jų bus apstu. Esu tikra, kad dar ne visus pažįsti.

Karininkų buvo gausybė. Plati Bruem Skotų dvaro terasa, iš kurios vaizdas tomis retomis akimirkomis, kai išsisklaidydavo Viktorijos viršūnę gaubiantis rūkas, vėrėsi į Honkongo įlanką, virto baltų uniformų jūra. Namo viduje ventilatoriai užė it milžiniški propeleriai, po jais kinai patarnautojai, taip pat vilkintys baltus švarkus ir apsiavę minkštąpadžiais batais, tyliai nardė tarp svečių su sidabriniais padėklais, siūlydami atvėsintus alkoholinius kokteilius. Susirinkusiųjų murmesys protarpiais užgoždavo muziką, kurią taip pat, regis, slopino tvankus, drėgnas oras. Jungtinės Karalystės vėliavėlės, pakabintos eilėmis ant lubų, karojo lyg drėgni skalbiniai ir bemaž nejudėjo, net ir glostomos dirbtinio vėjelio.

Blyškiaodė, gundanti ir neką mažiau išgeibusi Elvina Bruem Skot sėdėjo atsilošusi ant damastu apmušto šezlongo marmuru išklotos svetainės kampe, apsupta, kaip įprasta, dėmesingų karininkų korpuso. Elvina vilkėjo ilgą tamsiai violetinę šilkinę suknelę širdelės formos iškirpte, o klostės krito ant ilgų neįdegusių kojų. (Elvinos pažastyse netamsavo prakaito dėmės, pastebėjo Džoja, spausdama rankas prie šonų.) Vieną batelį, išgražintą dirbtiniu šermuonėlio kai-

liu, ji jau buvo nuspyrusi ant grindų, todėl visi matė ryškiai raudonai nulakuotus kojų nagus. Džoja žinojo, ką, pamačiusi Elviną, pasakytų motina, gniauždama savyje susierzinimą, kad stokoja Barbaros Stenvik* impozantiškumo ir negali padaryti to paties. Alisa atidavė duoklę viliokiškumui tik ryškiai raudonai padažydama lūpas, nors širdy geidė gerokai daugiau.

Džoja su Stela padėjo partitūras ir pasisveikindamos tik linktelėjo, mat žinojo, kad ponios Bruem Skot nepageidautų būti trukdoma.

— Kaip girdėsime ceremoniją? — sunerimusi pasiteiravo Stela, žvilgsniu ieškodama radijo aparato. — Iš kur jie žinos, kada prasidės?

— Nesirūpink, brangioji, turime dar ne vieną valandą, — nuramino Dankanas Aleinas; eidamas pro šalį jis nusilenkė ir pažvelgė į savo laikrodį. — Nepamiršk, kad namučiai nuo mūsų atsilieka aštuoniomis valandomis.

Dankanas Aleinas kalbėdavo it Karališkojo oro laivyno didvyris iš filmų apie karą. Merginoms jis keldavo juoką, tačiau, Džojos pasibjaurėjimui, Alisa šalia jo įsivaizduodavo esanti Selija Džonson**.

— Ar žinai, kad ji turi gauti Dievo išstartus „gyvenimo žodžius“***? — entuziastingai prabilo Stela.

— Kas?

— Princesė Elžbieta. Per ceremoniją. Ji turi gauti Dievo išstartus „gyvenimo žodžius“. Net neįsivaizduoju, kas tai. Be to, ją lydės keturi Keliaraiščio ordino riteriai. Kaip manai, gal išties jie turės rūpintis jos keliaraiščiais? Princesė juk turi už garderobą atsakingą damą. Betė Vorner man sakė.

Džoja pažvelgė į svajingas Stelos akis. Kodėl ji negali taip užsimiršti ir galvoti tik apie karūnavimą? Kodėl mintys apie vakarą kelia tik siaubą?

— Tu nepatikėsi: princesės krūtinę pateps šventu aliejumi. Ap-

* Barbara Stanwyck (1907–1990) — amerikiečių aktorė, modelis, šokėja.

** Dame Celia Johnson (1908–1982) — anglų aktorė.

*** „Apaštalų darbai“ 7:38.

nuogintą krūtinę. Kaip gaila, kad klausysimės per radiją, norėčiau pamatyti, ar arkivyskupas išties palies jos krūtinę.

— Sveika, Džoja. Vaje, atrodai... atrodai... tiesą sakant, atrodai sukaitusi. Teko eiti pėsčiomis? — Prisiartinęs Viljamas išraudo ir geibiui ištiesė ranką, neužtikrintai bandydamas pasisveikinti. — Atleisk. Nenorėjau pasakyti... tai yra, aš atėjau pėsčiomis. Taip pat. Siaubingai sukaitau. Daug labiau už tave. Pažiūrėk.

Džoja pačiuopo taurę su rožiniu gėrimu nuo pro šalį plaukiančio padėklo ir trūktelėjo didelį gurkšnį. Šiandien ne tik princesė Elžbieta paaukos gyvenimą savo šalies labui.

Iki karūnavimo ceremonijos pradžios ištuštėjo ne viena rožinių kokteilų taurė. Drėgname ore Džoją nuolat troškino, be to, pastebėjo, kad rožiniai kokteiliai visai gardūs. Nesijautė alkoholio skonio, o ir motinos dėmesys buvo nukreiptas kitur — ji blaškėsi tarp Dankano Aleino šypsenos, primenančios molinį alaus bokalą puošiančio storulio grimasą, ir įniršio, kad sutuoktinis aiškiai mėgaujasi pobūviu; todėl Džoja gan nustebo, kai princesės Elžbietos veidas, kabantis aukštai ant valgomojo sienos, staiga pasidaugino ir, sakytum, sąmokslininkiškai šypsojosi, stebėdamas Džojos pastangas žingsniuoti tiesiai.

Per kitas kelias valandas pobūvis vis labiau įsisiūbavo, šurmulyš užpildė erdvę šeimininkų namų pirmąjį aukštą, svečių klegesį pagarsino ir jų balsus sutepę gausiai siūlomi gėrimai. Pobūviui tęsiantis Džoja vis labiau užsisklendė savyje, mat nepasižymėjo gebėjimu plepėti apie orą, būtinu tokio tipo renginiuose. Akivaizdu, kad Džoja mokėjo tik nubaidyti pašnekovus, o ne juos pavergti. Galiausiai ji atsikratė Viljamo, patikinusi, kad ponas Ameri pageidauja aptarti su juo verslo reikalus. Stela išnyko sužavėtų jūrų karininkų apsuptyje. Reičelė ir Džinė, dar dvi Džojos bendraamžės, buvo įsitaisiusios kampe su savo vaikinais, dvyniais Brillkrimdais. Išsilaisvinusi nuo gė-

dos, kurią jautė bendraamžių draugijoje — net ir nuo jų dėmesio — Džoja gan artimai susibičiuliavo su rožiniais kokteiliais.

Susizgribusi, kad taurė ir vėl ištuštėjo, ji apsidairė, akimis ieškodama patarnautojo. Šie tarytum išnyko — o gal Džojai paprasčiausiai pasidarė sunku atskirti juos nuo svečių. Jiems visiems derėjo pasipuošti švarkais su Didžiosios Britanijos vėliava, pamanė ji ir sukriženo. Vėliaviniai švarkai. Arba švarkai su karūnėlėmis.

Džoja miglotai suvokė girdinti skambantį gongą ir juoko persmelktą pono Bruem Skoto tenorą, raginantį visus susirinkti prie radijo imtuvo. Trumpam atsišliejusi į koloną ji laukė, kol pajudės priekyje stovintys žmonės. Kai jie išeis, Džoja galės išsmukti į terasą ir įkvėpti gaivesnio oro. Tačiau kol kas priekyje esantys kūnai tik svirduliavo ir liejosi į neįveikiamą sieną.

— O Dieve, — sumurmėjo Džoja. — Man reikia įkvėpti oro.

Ji manė, kad šiuos žodžius ištarė mintyse, bet staiga kažkas paėmė ją už rankos ir sumurmėjo:

— Tada išveskime jus į lauką.

Džojos nuostabai, jai teko pažvelgti į viršų. (Jai retai kada reikdavo užversti akis — Džoja buvo aukštesnė už bemaž visus kinus ir daugumą pobūvyje dalyvaujančių vyrų.) Džoja šiaip taip įžiūrėjo virš jos stūksančius du pailgus rimtus veidus, plūduriuojančius virš tvirtai susegtų baltų apykaklių. Jūrų karininkas. Arba du. Džoja nebuvo tikra. Kad ir kaip būtų, vienas jų laikė ją už rankos ir švelniai vedė per minią balkono link.

— Gal norite prisėsti? Giliai kvėpuokite. Atnešiu stiklinę vandens.

Karininkas pasodino Džoją ant pintos kėdės ir išnyko.

Džoja giliai įkvėpė gaivaus oro. Jau temo, Viktorijos viršūnė paskendo besileidžiančiame rūke, kuris apgaubė namą, atskirdamas jį nuo likusios Honkongo salos dalies. Vieninteliai įrodymai, kad Džoja neliko viena, buvo iš tolumos vandeniui besiritantys šaižūs baržų signalai, netoliese augančių bengalinių fikusių šlamesys ir vėjo

nedrumsčiamu oru sklindantis vos juntamas česnakų ir imbierių kvapas.

Tas kvapas Džoją ir pribaiigė.

— O Dieve, — sumurmėjo ji, — o ne.

Mergina dirstelėjo per petį, lengviau atsiduso, pamačiusi, kad paskutiniai pobūvio dalyviai sugužėjo į kambarį su radijo imtuvu, persisvėrė per balkoną ir ėmė ilgai bei triukšmingai vemti.

Atsisėdusi ant kėdės, besikilojančia krūtine, prie prakaituotų smilkinių prilipusiais plaukais, Džoja pravėrė akis ir pamatė priešais stovintį jūrų karininką, tiesiantį jai stiklinę vandens su ledukais. Ji neįstengė išspausti nė žodžio. Paprasčiausiai pažvelgė į jį su nebyliu siaubu, nunarino galvą ir prisidengė iš gėdos iškaltusį veidą stikline. Galbūt, meldėsi ji, staiga nemaloniai išblaivējusi, kai pakels akis, nepažįstamasis jau bus išėjęs.

— Gal jums reikia nosinės?

Džoja nepakėlė galvos, ji niūriai dėbsojo į savo batelius aukštais kulnais. Gerklėje užstrigo kai kas neminėtinu ir, nepaisant pastangų nuryti gumulą, šis niekaip nenusileido.

— Štai. Prašau. Paimkite.

— Prašau, išeikite.

— Ką?

— Sakau, išeikite, prašau.

O Dieve, jei Džoja kuo greičiau nedings iš čia, motina ateis į lauką ir ją aptiks, o tada užvirs tikras pragaras. Džojos ausyse jau skambėjo motinos priekaištai: 1. Jos niekur negalima vestis. 2. Ji savo elgesiu užtraukianti gėdą arba Kodėl ji negalėtų būti panašesnė į Stelą? 3. Ką žmonės pamanyš?

— Prašau. Labai prašau, išeikite.

Džoja sumojo, kad elgiasi storžieviškai, tačiau staiga persmelkė siaubas, pagalvojus, kad motina gali ją aptikti, negana to, įstrigo balkone ir turėtų užmegzti mandagų pokalbį, kai palaidinė — ar net *veidas* — gali būti aptaškyta nežinia kuo, taigi jau verčiau pabus šiuurkšti.

Stojo ilga pauzė. Iš svetainės plūstelėdavo garsūs vieni per kitus šūkčiojančių svečių balsai ir netrukus vėl pritildavo.

— Nemanau... Man atrodo, būtų geriau, jei kas nors kurį laiką su jumis pabūtų, — balsas neskambėjo jaunatviškai, jis neturėjo dirginamai šaižių daugumai karininkų būdingų gaidų, tačiau nedundėjo kaip *basso profundo* tų, kurie jau seniai apsipratę su valdžia. Jo laipsnis ne aukštesnis nei karininko.

„Kodėl jis neišeina?“ — galvojo Džoja.

Tačiau karininkas stovėjo ir tiek. Ant nepriekaištingai išlygintų kelnų kairės klešnės Džoja pastebėjo užtiškusį oranžinį purslą.

— Paklauskite, jaučiuosi jau daug geriau, ačiū. Tikrai būčiau dėkinga, jei išeitumėte. Ko gero, keliausiu namo.

Motina pašėls. Tačiau Džoja galėtų pasiteisinti, kad sublogavo. Tai nebūtų visiškas melas. Šis vyras vienintelis žinotų tiesą.

— Leiskite jus palydėti, — spyrėsi jis.

Viduje vėl garsiai suklego svečiai, pasigirdo spigus juokas su isteriška gaidele. Staiga užgrojusi džiazio melodija taip pat netikėtai nutilo.

— Prašau, — ištarė vyras, — kibkitės man į ranką. Padėsiu jums atsistoti.

— Gal paliktumėte, prašau, mane ramybėje? — šįkart Džojos balsas suskambo taip šiurkščiai, kad režė net jai ausis.

Trumpam stojo tylą, po amžinybę užsitęsusios pauzės, per kurią nedrįso įkvėpti, ji išgirdo terasa tolstančius žingsnius — vyras lėtai patraukė į vidų.

Džoja jautėsi pernelyg beviltiškai, kad ilgai gėdytųsi. Ji atsistojo, išgėrė didelį ledinio vandens gurkšnį ir žvaliai, nors ir ne itin tvirtai, nužingsniavo į namą. Jei nusišypsos laimė, pasakys patarnautojams, kad išeina, ir išsmuks, kol visi klausysis transliacijos. Tačiau vos įžengus pro svetainės duris, svečiai pabiro lauk. Ašaromis paplūdusiomis akimis, gailiai susiraukusi Stela buvo viena pirmųjų.

— Ak, Džoja, ar gali patikėti?

— Kas nutiko? — paklausė Džoja, spėliodama, kaip čia greičiau prasilenkus su drauge.

— Viskas per tą nelemtą radiją. Netinkamesnės dienos sugesti ir nesugalvosi. Negaliu patikėti, kad šeiminkai teturi vieną imtuvą. Juk visi turi daugiau nei po vieną.

— Mieloji Stela, nereikia nervintis, — ištarė Dankanas Aleinas, pirštais glostydamasis ūsus; kita jo ranka ant Stelos peties užgaišo mažumėlę per ilgai, nei pritiktų apsimestinai tėviškam rūpesčiui išreikšti. — Ilgai netruks, kol kuris nors vyras atneš imtuvą iš Marčantų namų. Beveik nieko nepraleisi.

— Tačiau praleisime visą pradžią. Neturėsime kitos progos ją išgirsti. Ak, negaliu patikėti, — Stela apsipylė ašaromis, nekreipdama dėmesio į ją supančius svečius; kai kuriems iš jų šventa karūnavimo ceremonija aiškiai tebuvo tik gan erzinantis puikaus pobūvio trukdis.

— Stela, man metas, — sušnibždėjo Džoja. — Man labai gaila. Prastai jaučiuosi.

— Negali išeiti! Pabūk bent jau kol atneš radijo imtuvą.

— Rytoj tau paskambinsiu.

Pastebėjusi, kad tėvai vis dar sėdi būrelyje šalia sugedusio imtuvo, Džoja mikliai nuskuodė prie durų. Skubiai linktelėjusi ją išleidusiam vaikinukui, mergina ištrūko į lauką ir atsidūrė viena drėgnoje naktyje, lydima tik zyziančių, bemat ją apspitusių uodų būrio bei neaiškiai kirbančių nuogaštavimų dėl viduje palikto vyro.

Emigrantai Honkonge buvo pratę gyventi prabangiai, kone kas vakarą lankytis kokteilių vakarėliuose ar vakarienėse, todėl nieko nestebino, kad anksti rytais šmėžuodavo tik keletas *gweilo** veidų. Tačiau Džoja, kuri po nelaimingo įvykio su rožiniais kokteiliais pabudo

* Gweilo arba *gwai lo* — kantonietiškas žargono terminas, reiškiantis „vakariečiai“.

visiškai blaivia galva, atsidūrė išskirtinėje padėtyje, mat šįsyk buvo vienintelė nemieganti vakarietė.

Atrodė, kad visa Viktorijos viršūnė kenčia nuo pagirių. Pro šalį tyliai poromis pėdino kinai ir kinės, kai kurie nešini sunkiais krepšiais, kiti — vilkdami šlamšto prigrūstus karučius, bet nesimatė nė vieno europiečio. Nuošaliau nuo gatvės stovinčių baltai dažytų namų išorėje atsiprašomai kyburiavo spalvingos vėliavėlės, o besišypsančios princesės portretai susigarankščiavę kyšojo pro langus, lyg nuvargę po besaikių praėjusios nakties linksmybių.

Džoja su Bei Lin tipeno po tikmedžio grindimis išklotą butą ir kalbėjo pašnibždomis — nė viena nenorėjo pažadinti Alisos su Greihamu, kurių karšti padriki ginčai tęsėsi iki paryčių. Džoja nusprendė, kad geriausia būtų patraukti į Naująsias teritorijas pajodinėti. Šiandien visi bus paniurę ir užgaulūs; be to, labiau nei įprastai slegiantis drėgnas karštis sustiprins pagirių sukeltas galvasopes ir užtikrins, kad irzlūs, vangūs ir apsnūdę lėbautojai visą dieną pratįsotų ant po ventiliatoriais stovinčių sofų bei krėslų. Tokią dieną geriau nebūti mieste. Džojai iškilo mažas keblumas: ši vienintelė rytą šalia nebuvo nieko, kas galėtų išvežti ją iš miesto.

Apie dešimtą ryto ji nužingsniavo iki Stelos namų, bet ir čia užuolaidos buvo užtrauktos, todėl užėiti nepanoro. Džojos tėvas, kuris paprastai savo princesę visur nuveždavo, vargiai ar atsikels iki vidurdienio. Nieko kito jai nesinorėjo prašyti. Atsisėdusi į pintą krėslą prie lango, Džoja ėmė austi mintį, kaip pavažiuotų tramvajumi iki miesto centro, o ten įsėstų į traukinį, bet ji dar niekada nebuvo keliavusi viena, o Bei Lin atsisakė merginą palydėti, mat žinojo, kad ponias dar labiau surūgs išgirdusi, kad tarnaitė išvažiavo „į iškylą“.

— O Dieve, sergėk sumautą karalienę, — sumurmėjo Džoja tolstančiai Bei Lin nugarai.

Ne pirmą kartą tiek geografiniai, tiek fiziniai gyvenimo suvaržymai pažadino norą maištauti. Kai jiedvi su motina gyveno Australijoje, netrukus po to, kai japonai įsiveržė į Honkongą ir moterys

su vaikais iškeliaavo iš kolonijos, Džoja galėjo naudotis negirdėtomis laisvėmis. Jos apsistojo pas Alisos seserį Marselę, gyvenusią paplūdimio name, kurio durys nuolat buvo praviros: Džoja galėjo išeiti kada panorėjusi, o gausybė kaimynų, kurie, skirtingai nei Honkonge, buvo atsipalaidavę ir smagiai nusiteikę — užėiti.

Alisa ten taip pat sušvelnėjo, pražydo sausame karštyje, kur visi kalbėjo jos kalba, o aukšti įdegę vyrai begėdiškai flirtavo. Ten motinos manieras buvo pačios rafinuočiausios, drabužiai niekam neregėti, tad Alisa galėjo būti tokia, kokia ir norėjo atrodyti: elegantiška, kosmopolitiška ir egzotiška, mat gyveno tremtyje. Be to, Marselė buvo jaunesnė ir, Alisos pasitenkinimui, pagarbiai atsižvelgė į sesers nuomonę skonio bei stiliaus klausimais. Alisa atrodė pakylėta ir geranoriškai nusiteikusi, o tai reiškė, kad Džoja motinai kėlė daug mažiau „rūpesčių“ nei įprastai: ji išleisdavo dukrą į paplūdimį ar pasivaikščioti antrą kartą nė nežvilgtelėjusi, ne taip, kaip Honkonge, kur nuolat zirzdavo dėl Džojos išvaizdos trūkumų ir nepritinkančio elgesio bei nerimaudavo dėl pavojų, galinčių iškilti dukrai necivilizuotame krašte išėjus vienai.

— Nekenčiu savo gyvenimo, — garsiai ištare Džoja, mintys iš jos galvos pasipylė ir pakibo prieš akis it grėsmingi debesys.

— Panele?

Tarpduryje stovėjo Bei Lin.

— Pas jus atėjo džentelmenas.

— Pas mano motiną?

— Ne, panele. Jis prašyti jūsų, — tarnaitė reikšmingai išsišiepė.

— Verčiau vesk jį į vidų.

Džoja susiraukė, persibraukė plaukus ranka ir atsistojo. Jai mažiausiai norėjosi draugijos.

Atsivėrė durys, pro jas įėjo nematytas vyras trumparankoviais baltais marškiniiais ir kreminėmis kelnėmis. Tvarkingai pakirpti rusvi plaukai, pailgas aristokratiškas veidas, šviesios žydros akys. Jis taip pat buvo aukštas ir žengdamas pro duris pasilenkė, aiškiai iš įpročio,

mat tam nebuvo reikalo. Jūrų karininkas, šmėstelėjo išsiblaškiusios Džojos galvoje. Jie visada pasilenkia, eidami pro duris.

— Panele Lenard.

Vyras abiem rankom spaudė šiaudinę skrybėlę priešais save.

Džoja žvelgė į jį tuščiu žvilgsniu. Niekaip nesuprato, iš kur tas vyras žino jos vardą.

— Edvardas Balantainas. Atleiskite, jei piktnaudžiauju jūsų sve-tingumu. Aš tik norėjau... pamaniau, pažiūrėsiu, kaip jūs laikotės.

Džoja stebeilijo į jo veidą ir staiga išraudo, su siaubu atpažinusi svečią. Ji tą veidą buvo mačiusi tik kartą ir dvigubą. Džoja nesąmo-ningai kilstelėjo pirštus prie lūpų.

— Leidau sau kreiptis į jūsų draugę ir pasiteirauti jūsų vardo bei adreso. Tenorėjau įsitikinti, kad saugiai grįžote namo. Mane graužė sąžinė dėl to, kad išleidau jus vieną.

— O ne, — atsakė Džoja ryžtingai įbedusi akis į savo kojas. — Man viskas gerai. Jūs labai malonus... — po minutėlės atitoko, kad elgiasi nemandagiai.

Jie kelias minutes pastovėjo, kol Džoja suprato, kad vyras neketi-na pasisiūlyti išeiti. Ji taip varžėsi, kad net pašiurpo. Kaip gyva nebuvo patyrusi tokios gėdos kaip praėjusį vakarą, o dabar tas jausmas atsikar-tojo, tarsi pernelyg stiprus skonis. Kodėl tas vyras paprasčiausiai ne-palieka jos ramybėje? Išeitų ir leistų išgyventi pažeminimą savyje. Bei Lin nerimastingai mindžiukavo tarpduryje, bet Džoja tyčia nekreipė į ją dėmesio: tegul ją skradžiai, jei pasiūlys svečiui ko nors išgerti.

— Tiesą sakant, — prabilo jis, — svarsčiau, gal norėtumėte pasivaikščioti? Arba sužaisti teniso partiją. Mūsų vadas gavo specialų leidimą pasinaudoti teniso kortais Kozvėjaus įlankoje.

— Ne, dėkoju.

— Gal galėčiau paprašyti jūsų aprodyti man vietines įžymybes? Aš Honkonge pirmą kartą.

— Labai atsiprašau, bet aš kaip tik ruošiausi išeiti, — atsakė Džoja, kuri vis dar negalėjo prisiversti pažvelgti į svečią.

Stojo ilga pauzė. Vyras neabejotinai spoksojo į ją. Džoja jautė jo žvilgsnį.

— Ar ten įdomu?

— Ką?

Džojos širdis daužėsi krūtinėje. Kodėl jis neišeina?

— Sakėte, kad išeinate. Man tik smalsu... kur?

— Keliauju pajodinėti.

— Jodinėti? — Džoja pakėlė akis, išgirdusi jo balse entuziastinę gaidelę. — Ar čia yra žirgų?

— Ne čia, — atsakė ji. — Bent jau ne saloje. Naujosiose teritorijose. Tėvo draugas ten turi arklides.

— Ar jūs neprieštarautumėte, jei prisidėčiau? Namuose šiek tiek jodinėdavau. Siaubingai to ilgiosu. Tiesą sakant, jau devynis mėnesius nemačiau žirgo.

Edvardas kalbėjo ilgesingai, kaip kad dauguma kariškių šnekėdavo apie savo šeimas. Jo veidas, pastebėjo Džoja, tarytum atsivėrė, gan griežti bruožai sušvelnėjo ir nušvito. Ji turėjo pripažinti, kad Edvardas nepaprastai išvaizdus, o jo grožis — brandus ir vyriškas.

Tačiau jis matė, kaip Džoja užsitraukė gėdą, persisvėrusi per balkoną.

— Turiu automobilį. Galėčiau jus nuvežti. Arba važiuoti jums iš paskos, jei taip būtų... patogiau.

Džoja žinojo, kad motina pakrauptų, išgirdusi iš Bei Lin, kad panelė išvažiavo automobiliu su nepažįstamu vyru, bet jos rūstybė vargu ar bus baisesnė už tą, kurią užsitrauktų, jei visą dieną maišytųsi Alisai po kojomis ir taptų taikiniu pagirių tulžiai išlieti. Be to, ją viliojo mintis riedėti ramiais keliais kartu su šiuo keistu, aukštu, strazdanotu vyru, šalia kurio, ne taip, kaip su kitais karininkais, nesijautė nerangi ir nežinanti, ką pasakyti, mat jis pats visą laiką kalbėjo: apie žirgus Airijoje (keista, tačiau jis kalbėjo be airiško akcento), gimtinės laukus ir miškus, kuriuose medžiodavo, ir porino apie visišką priešpriešą — nesibaigiantį klaustrofobišką nuobodulį,

ženklinantį gyvenimą laive, kai ištisiems mėnesiams įstringi mažyčiame pasaulėlyje su tais pačiais žmonėmis.

Ji niekada nebuvo girdėjusi vyro šnekant taip, kaip Edvardas, mat jo kalbos nedarkė lakoniškos pastabėlės, kurias itin mėgo dauguma karininkų, su kuriais jai teko bendrauti. Edvardas kalbėjo sklandžiai ir atvirai. Kaip žmogus, ilgą laiką neturėjęs progos išsikalbėti — sakiniai išsprūsdavo it atodūsiai, lyg skęstančio žmogaus žioptelėjimai, traukiant orą į plaučius, o juos pertraukdavo skardus, balsingas kvatojimas. Kartkartėmis Edvardas nutildavo, dirstelėdavo į Džoją, tarytum susigėdęs, kad stokoja santūrumo, ir tylėdavo, kol galiausiai iš lūpų išsiverždavo kita mintis.

Džoja taip pat prajuko: iš pradžių juokėsi droviai, bet pamažu nepažįstamasis išlaisvino merginos savastį, tad kai jie atvažiavo į arklides, ji spindėjo ir kikenė, nors ligi šiol taip niekad nesielgdavo. Po gero pusvalandžio, praleisto kelionėje, Alisa nebūtų atpažinusi savo dukters. Tiesą sakant, pati Džoja vos save atpažino — ji vogčiomis žvilgčiojo į vyrą šalia, koketiškai nugręždama akis kaskart, kai jų žvilgsniai susitikdavo, ir iš esmės elgdamasi... kaip Stela.

Ponas Foghilis leido jiems pajodinėti. Džoja slapta vylėsi, kad jis sutiks, o kai Edvardas kiemelyje su juo pagarbiai aptarė pono Foghilio žinomus puikius medžioklinius žirgus ir pritarė, kad airių grynaveisliai žirgai nepalyginamai pranašesni už anglų, žemaūgis našlys atsikratė buvusio susikaustymo ir netgi parekomendavo savo paties ristūną, dailiai nuaugusį, pasispyrioti mėgstantį jauną kaštoną. Ponas Foghilis pareikalavo, kad Edvardas apsuktų kelis ratus aplink maniežą, nes norėjo pažiūrėti, kaip šis sėdi balne ir laiko vadeles, bet tai, ką pamatė, aiškiai jam įtiko, nes netrukus Džoja su Edvardu žingine išjojo pro vartus ir patraukė keliu, vedančiu į laukus.

Tuo metu Džoja nė pati nežinojo, kas jai užėjo. Niekaip negalėjo nustoti šypsotis ir linksėti, nors labai sunku buvo girdėti, ką Edvardas kalba, mat jo žodžius gožė lig šiol nepatirtas užesys ausyse. Ji džiaugėsi, spausdama rankose vadeles ir turėdama dingstį spoksoti

į ilgą pilką kaklą priešais akis, palinkstantį ir pakylantį sulig kanopų ritmu, mat negalėjo sutelkti dėmesio į nieką kitą. Džoja jautėsi, lyg atitrūkusi nuo supančios aplinkos, tačiau labai aiškiai regėjo įvairias smulkmenas. Pavyzdžiui, Edvardo rankas. Ir strazdanas. Dvi raukšles, įsirežiančias skruostuose, kai šypsosi. Net nepastebėjo, kai į jos kaklą nusitaikę uodai užlindo po į uodegą suimtais plaukais ir ėmė puotauti ant blyškios švelnios odos.

Užvis geriausia buvo tai, kad Edvardas mokėjo joti, iš tikrųjų mokėjo — sėdėjo balne tiesus ir atsipalaidavęs, švelniai timpčiojo vadeles, kad žąslai nerėžtų žirgui burnos, kartkartėmis ištiesdavo ranką paglostyti gyvuliui sprandą arba nubaidyti įkyruolę musę. Anksčiau Džoja buvo atvykusi į arklides su vienu jai į akį kritusiu vyru, droviu tėvo draugu bankininku, tačiau efemeriškas susižavėjimas išgaravo kaip dūmas vėjyje, vos pamatė, kaip balne svyruojantis vyrukas nepajėgė užgniaužti baimės, kai žirgas pasileido lėta ristele. Džojai net nekilo noras vežtis čia Viljamo: niekas taip neatgraso nuo vyro, kaip jo nerangumas balne. Tačiau ji pirmą sykį pajuto neatremiamą žavesį, kuriuo spinduliuoja puikus raitelis.

— Ar kada nors lankėtės Škotijoje? — pasiteiravo Edvardas.

— Ką?

— Šitie uodai tokie pat kaip varmai, — paaiškino jis, pliaukštelėdamas sau per sprandą. — Visur kanda.

Džoja išraudo ir nudelbė akis. Jie nujojo toliau.

Dangus aptemo ir apsitraukė debesimis, todėl Džoja nebesu-prato, ar žolelės ir sėklos lipo prie odos dėl drabužių persmelkusios drėgmės, ar dėl prakaito. Drėgnas oras viską tarytum prislopino, pridusino žirgų kanopų kaukšėjimą, lyg šios būtų apsuktos flanele, ir apgaubė Džoją su Edvardu šilta drėgna gūnia. Aukštai virš jų galvų, tolumoje dunksančio Liūto kalno fone, net ir suopiai kaboją ore tarytum tamsūs drėgmės lašeliai, lyg mostelėjimas sparnais reikalautų pernelyg daug pastangų, o per Džojos aulinius braukiantys lapai paliko drėgnas žymes, nors ir nelijo.

Jei Edvardas ir pastebėjo, kad Džojos mintys chaotiškai sukasi, ji nuolat rausta ir nesugeba išspausti nė žodžio, o žirgas, pasinaudodamas raitelės išsiblaškimu, vis grybšteli lapų nuo krūmų, nepasakė nė žodžio. Džoja kiek aprimo jiems risnojant taku palei ryžių lauką ir tąsyk, kai jis sustojo pakelės lūšnoje ir nupirko jai arbūzo ketvirtį, tačiau ramybė pasireiškė tik tuo, kad mergina pajėgė nesigėdydama žvelgti į Edvardą. Paskui Džoja susizgribo, kad atsirišo kaspinas ir jos plaukai išsitaršę krito ant pečių nuo prakaito sumirkusiomis garbanomis. Vis dėlto, jei Edvardas ir atkreipė dėmesį, jis niekuo neišsidavė, tik ištiesęs ranką nubraukė garbaną Džojai nuo veido. Kelias minutes po netikėto prisilietimo jos oda bėgiojo šiurpuliukai.

— Žinote, Džoja, aš nuostabiai praleidau laiką, — mažliai ištarė Edvardas, kai jiedu vedė arklius atgal į kiemą. — Neįsivaizduojate, kiek man reiškė ši proga pajodinėti.

Džoja žinojo, kad kada nors jai teks prabilti, tačiau jautė, kad jei prasižiotų, leptelėtų ką nors netašyto ar nederamo, arba, dar blogiau, išsiduotų, kad krūtinėje lyg iš niekur įsižiėbė keistas maudžiantis ilgesys. Jei nieko nepasakys, ką blogiausio jis gali apie ją pagalvoti?

— Be to, nepažįstu daug jodinėjančių merginų. Namie, mano kaime, merginos — kaip čia pasakius? — tvirto sudėjimo. Kaimietukės. Šiaip ar taip, su tokiomis paprastai nejudinėčiau. Kur tik prisivartuojame, visos sutiktos merginos tik nori eiti į kokteilių vakarėlius ir laidyti sąmojus, o iš manęs prastas kompanionas vakarėliuose. Kartą turėjau merginą, ji buvo truputėlį panaši į jus, bet ji... žodžiu, viskas baigta. Jau visą amžinybę nebuvau sutikęs tokios, su kuria galėčiau visiškai atsipalaiduoti.

Džoja panoro jį pabučiuoti. Taip, suprantu, norėjo sušukti. Aš irgi taip jaučiuosi. Jaučiu tą patį, ką ir jūs. Tačiau ji tik nusišypsojo ir linktelėjo, žvilgčiodama į Edvardą pro šlapius plaukus, podraug koneveikdama save už tai, kad netikėtai virto viena tų merginų, kurių negalėjo pakęsti. Džoja nežinojo, kokio vyro norėtų — jai niekada nedingtelėjo, kad galėtų kažko pageidauti, — tačiau jautė, kad

Edvardas ją traukia ne dėl kokių nors išskirtinių savybių, o dėl gausybės dalykų, ko jis nedaro: neverčia jaustis nejaukiai, neatrodo kaip ant žirgo užverstas ryžių maišas ir nežiūri į Džoją taip, lyg trokštų, kad jos vietoje būtų kita. Merginos krūtinėje kažin kas prisirpo ir išsiskleidė — tas jausmas buvo stipresnis už šleikštulį, bet lygiai taip pat gniaužė žadą.

— Ačiū. Šiaip ar taip, man buvo labai smagu. — Edvardas pasitrynė kaktą taip, kad plaukai pastiro, ir nukreipė akis į šoną. — Žinai, nenorėjote, kad važiuočiau kartu.

Išgirdusi šiuos žodžius Džoja su pasibaisėjimu pažvelgė į Edvardą, bet dabar jis stebeilijo tiesiai priešais save. Neišmanė, kaip paaiškinti, kad tai nesusipratimas, kad ji baidėsi minčių apie sublogavimą balkone, o ne jo, bet nenorėjo priminti ano vakaro, nes nenorėjo, kad Edvardas ją tokią prisimintų. Ak, ir kur toji Stela, kai Džojai jos reikia? Ji visuomet mokėjo bendrauti su vyrais. Kol Džoja apsisprendė, kad geriausia būtų trumpai paprieštarauti, buvo vėlu ir jie jau įžengė į kiemą, vedini žirgais, kurie traukė namo kinkuodami iš nuovargio nunarintomis galvomis.

Edvardas pasisiūlė nuvesti arklius į gardus, o ponas Foghilis patarė Džojai atsišviežinti damų tualete. Pamačiusi savo atvaizdą suprato, kad šeimnininkas taip pasielgė jos labui. Džoja atrodė klaikiai: ant galvos pūpsojo drėgnų susivėlusių garbanų kupeta, primenanti vonią užkimšusį plaukų gniužulą. Pabandžius persibraukti plaukus pirštais, šie įstrigo per pusę sprindžio nuo galvos. Nuo drėgmės suprakaitavęs Džojos veidas buvo aplipęs kelio dulkėmis, baltą palaidinę margino žalios seilės ten, kur jai nusėdus žirgas pabandė pasitrinti galvą. Džoja piktai nusibraukė veidą drėgnu rankšluosčiu ir vos neapsiverkė, kad nesugeba pasiimti paprasčiausių dalykų, kaip antai plaukų šepetio ar atsarginio kaspino. Stela tikrai nebūtų pamiršusi tokių svarbių daiktelių. Tačiau kai Džoja išėjo į lauką, Edvardas pasitiko ją plačia šypsena, tarsi nepastebėdamas netvarkingos išvaizdos. Ji tik tada pamatė, kad ir jo kelnės suteptos prakaitu ir raudonu moliu, švarios

tik klešnės žemiau blauzdų, kurios buvo sukištos į pono Foghilio paskolintus aulinius.

— Karieta jūsų laukia, — pranešė Edvardas ir šypsodamasis nužvelgė save. — Turėsite parodyti man kelią atgal. Net nenumanau, kur esame.

Važiuojant namo Edvardas daugiau tylėjo, todėl jos pačios tyla dar aštriau režė Džojai ausį. Ji nurodydavo, kur važiuoti, tačiau, nors šalia bendrakeleivio jautėsi atsipalaidavusi, niekaip nesugalvojo, ką įdomaus pasakyti. Visos temos atrodė paviršutiniškos, mat Džoja troško pasakyti, kad vos per keturias valandas Edvardas išmušė jos pasaulį iš vėžių. Jo akyse mergina regėjo kitas šalis, žaliuojančius laukus, medžioklinius skalikus, ekscentriškus kaimiečius ir pasaulį, kuriame nevyksta kokteilių vakarėliai. Girdėjo jį bylojant šneka, nepadailinta pokštais ir įmantrybėmis, ištisu žemynų atskirta nuo manieringos, turtais paženklintos Honkongo emigrantų kalbos. Plačiose strazdanotose plaštakose regėjo žirgus, gerumą ir dar kai ką, dėl ko krūtinę gniaužė ilgesys.

— Gaila, kad anksčiau jūsų nesutikau, — kalbėjo Edvardas, bet vėjas nešė jo žodžius tolyn nuo Džojos.

— Ką? Ką sakėte? — Džoja pakėlė ranką prie ausies.

— Sakau, gaila, kad anksčiau jūsų nesutikau. — Edvardas pri-lėtino, kad ji geriau girdėtų. Pro juos praūžė automobilis, pilnas jūrų karininkų, ir nepadoriai garsiai pasignalizavo sveikindamasis. — Aš... et, ir pats nežinau. Tiesiog apmaudu, kad poryt išplaukiu.

Džojai nutirpo širdis. Jautė, kaip kraujas sustingo gyslose.

— Ką? Kaip suprasti?

— Mes išplaukiame po dviejų dienų. Leidimas išlipti į krantą galioja dar vieną dieną, o paskui turėsime plaukti į Korėjos vandenis.

Džoja nepajėgė užgniaužti siaubo. Tai pernelyg žiauru. Surasti tokį žmogų... surasti jį... vien tam, kad taip greit išvyktų...

— Kuriam laikui? — išspaudė tyliu, virpančiu balsu. Nepanašiu į savo įprastą balsą.

Edvardas atsigrėžė į Džoją, kažką pastebėjęs jos veide, nusigrėžė į vairą ir mirktelėjo šviesomis, duodamas ženklą, kad sustos.

— Nemanau, kad mes čia grįšime, — pasakė jis, nenuleisdamas akių nuo Džojos. — Padėsime jankiams Korėjos vandenyse, o paskui išplauksime į Niujorką. Ištisis mėnesius praleisime jūroje. — Edvardas kalbėjo įdėmiai žvelgdamas Džojai į akis, matyt, stengdamasis paaiškinti, kad tarpusavio ryšiai neįmanomi, kai žmogus nuolat juda iš vietos į vietą.

Džojai atrodė, kad galva tuoj sprogs. Pajuto, kaip ėmė virpėti rankos. Tai tas pat, lyg gautum raktą nuo kalėjimo kameros vien tam, kad pamatytum, jog jis guminis. Sunerimusi susivokė, kad tuoj apsiverks.

— Negaliu, — tyliai ištarė ji ir prikando lūpą.

— Ką?

Edvardas nuleido ranką prie pat Džojos plaštakos.

— Negaliu taip jūsų paleisti. Negaliu jūsų paleisti, — šįkart Džoja pakartotoj garsiai ir pažvelgė tiesiai Edvardui į akis.

Net ir prabilusi negalėjo patikėti tuo, ką sako, nes išauklėtai jaunai merginai taip elgtis visiškai nepritiko, nederėjo šitaip kalbėti. Tačiau Džoja nepajėgė sulaikyti žodžių: jie pabiro iš burnos išbaigti it svarūs šilti akmenėliai ir krito priešais Edvardą lyg atnašai.

Stojo ilga, audrinanti pauzė, per kurią Džoja manė mirsianti. Paskui Edvardas paėmė ją už rankos. Vyro plaštaka buvo šilta ir sausa.

— Maniau, tau nepatinku, — ištarė jis.

— Niekada nebuvau į nieką įsižiūrėjusi. Tai yra iki šiol niekas nebuvo kritęs į akį. Dar su niekuo nesijaučiau jaukiai. — Džoja padrikai vebleno, žodžiai liejosi nevaldomai, bet Edvardas neatšlijo. — Man labai sunku bendrauti su žmonėmis. Be to, čia nėra tokių, su kuriais išties norėčiau kalbėtis. Išskyrus Stelą. Ji mano draugė. Kai šįryt pasirodei, man buvo taip gėda dėl praėjusio vakaro, kad priversti tave išeiti atrodė lengviau, nei maloniai bendrauti. Tačiau kai pasilikai, įsėdome į automobilį ir išvažiavome, dar niekada taip ne-

sijaučiau. Pirmą kartą jaučiausi taip, lyg manęs nebandytų įvertinti. Lyg galėčiau paprasčiausiai sėdėti, o šalia esantis žmogus suprastų.

— Maniau, tave kamuoja pagirios, — Edvardas nusijuokė.

Džoja buvo per daug įsiaudrinusi, jos širdis — pernelyg kupina jausmų, kad juoktųsi kartu.

— Sutikau su viskuo, ką šiandien sakei. Viską, apie ką kalbėjai, esu išgyvenusi pati. Aišku, kalbu ne apie medžioklę, nes man neteko joje dalyvauti. Kalbu apie tai, ką sakei apie kokteilių vakarėlius ir kad kartais žirgai tau patinka labiau už žmones, ir kad tau nerūpi, jei žmonės laiko tave keistoku — ką gi, aš tokia pati. Tai aš. Tarsi klausyčiausi savo minčių. Todėl negaliu... negaliu leisti tau išvykti. O jei pašiurpai išgirdęs, ką dabar pasakiau, ir laikai mane labiausiai trikdančia ir stačiokiška būtybe kokią tik yra tekę sutikti, man vis tiek nėra motais, nes šiandien — vienintelis kartas mano gyvenime, kai jaučiausi niekuo neapsimetinėjanti.

Dvi didelės sūrios ašaros ėmė lėtai rintis išraudusiais Džojos skruostais, sveriamos jausmo, įkvėpusio ilgiausią kalbą, pasakytą jos, kaip suaugusios moters, gyvenime. Ji nugurkė seiles, stengdamasi nuryti ašaras, persigandusi, bet kartu ir pakylėta dėl to, ką padarė. Nusizėmino prieš nepažįstamą vyrą taip, kad motina, o greičiausiai ir Stela, palaikytų ją ne viso proto. O kai pasakė, kad jai nėra motais, kalbėjo netiesą. Jei Edvardas dabar nuo jos nusigręžtų, sumurmėtų kokią mandagią banalybę apie gerai praleistą dieną ir kad ji, neabejotinai, yra išvargusi, Džoja susivaldytų, kol grįžtų namo, o paskui rastų būdą paprasčiausiai pasidaryti sau galą. Nes nieku gyvu negalėtų toliau slysti lėkštu savo gyvenimo paviršiumi po to, kai buvo panirusi gilyn ir radusi vėsią bei raminančią gelmę. Nagi, pasakyk, kad bent jau supranti, apie ką kalbu, mintyse ragino Edvardą. Net jei tai bus tik žodžiai, man to užteks.

Užsitęsė ilga, skausminga tyla. Pro šalį prariaumojo dar vienas automobilis, lenkdamas jis padidino greitį.

— Ko gero, turėtume grįžti, — ištarė Edvardas ir vėl uždėjo ranką ant vairo, o kita perjungė pavarą.

Džojos veidas suakmenėjo, mergina lėtai, nepastebimai atšlijo į sėdynės atlošą; nugara atrodė tokia trapi, lyg galėtų sulūžti. Džoja ne taip viską suprato. Žinoma, kad ne taip. Iš kur ji ištraukė, kad toks jausmų protrūkis padės užkariauti vyro pagarbą, ką jau kalbėti apie širdį?

— Atsiprašau, — sukuždėjo Džoja, nunarinusi galvą ant krūtinės. — Labai atsiprašau.

Viešpatie, kokia ji kvailė.

— Už ką? — paklausė Edvardas ir ištiesęs ranką nubraukė drėgnus plaukus jai nuo veido. — Aš noriu pasikalbėti su tavo tėvu.

Džoja sumišusi pažvelgė į jį. Ar Edvardas ketina pasakyti tėvui, kokia ji kvailė?

— Klausyk, — ištarė jis ir švelniai suėmė Džoją už smakro. Jo ranka atsidavė prakaitu. Ir arkliau. — Suprantu, kad tau tai pasirodys kiek netikėta, bet, Džoja, jei aš tau mielas, paprašysiu jo leidimo mums susituokti.

— Juk nemanai, kad mes sutiksime, ar ne? — ištarė motina; jos veide atsispindėjo pasibaisėjimas ir nuostaba, kad dukra sugebėjo bent vienam vyrui įžiebtį tokį stiprų jausmą. (Prasta Alisos nuotaika dar labiau sugižo, mat Džoja su Edvardu parvažiavo jai nė nespėjus pasidažyti.) — Mes jo net nepažįstame, — Alisa kalbėjo taip, tarsi Edvardas nesėdėtų tame pačiame kambaryje.

— Papasakosiu jums viską, ką norite sužinoti, ponio Lenard, — atsiliepė Edvardas, ištiesęs ilgą koją, apmautas vis dar tomis pačiomis purvu nutaškytomis kelnėmis.

Džoja spoksojo į jo kojas neatgaudama žado iš džiaugsmo, lyg įsigijusi naują daiktą. Likusią kelionės dalį ji važiavo it apdujusi, be maž isteriškai kvatodama iš beprotiško judviejų poelgio. Džoja jo nepažinojo! Edvardas nepažinojo jos! Nepaisant to, jie maniakiškai kaip du sąmokslininkai šypsojosi vienas kitam, negrabiai laikydamiesi už

rankų; Džoja noriai patikėjo Edvardui savo gyvenimą. Ji nesitikėjo *nieko* sutikti. Net nemanė ieškoti. Edvardas žinojo, ką daro, ir, ko gero, daug geriau už Džoją žinojo, ką reikėtų daryti. Be to, jo nė kiek netrikdė mintis, kad apie šitą beprotybę teks pranešti jos tėvams.

Edvardas giliai įkvėpė ir ėmė pyškinti faktus:

— Mano tėvas — į pensiją išėjęs teisėjas, jiedu su mano motina išsikraustė į Airiją ir ten veisia žirgus. Turiu seserį ir brolių, abu sukūrę šeimas, abu vyresni už mane. Man dvidešimt devyneri, baigęs universitetą įstojau į jūrų laivyną ir tarnauju beveik aštuonerius metus, be karininko algos, dar turiu asmeninį fondą.

Motinos nosis, mažumėlę susiraukusi paminėjęs Airiją, vėl tapo lygi nuskambėjęs žodžiams „asmeninis fondas“. Tačiau Džoja stebėjosi į tėvo veidą, desperatiškai ieškodama nors menkiausio pritarimo ženkle.

— Tai be galo netikėta. Nesuprantu, kodėl negalite palaukti.

— Ar manote, kad ją mylite?

Tėvas atsilošė, laikydamas taurę su džino ir toniko kokteiliumi, žvelgdamas tiesiai Edvardui į akis. Džoja išraudo. Kai tėvas šitai pasakė garsiai, žodžiai nuskambėjo kone nešvankiai.

Edvardas ilgai žiūrėjo į Džoją, paskui paėmė ją už rankos, priversdamas vėl išrausti. Dar joks vyras nebuvo jos palietęs tėvų aki-vaizdoje.

— Nežinau, ar kuris nors iš mudviejų jau galėtų tai pavadinti meile, — lėtai ištarė Edvardas, kreipdamasis daugiausia į Džoją, — bet aš nesu jaunas ir kvailas. Teko sutikti daugybę merginų ir esu visiškai tikras, kad Džoja nepanaši į nė vieną iš jų.

— Tikra tiesa, — sutiko motina.

— Galiu pasakyti tik tiek, kad manau galįs suteikti jai laimės. Jei turėčiau daugiau laiko, įsitikintumėte, jog nėra ko nerimauti. Tačiau tiesa ta, kad man teks kone iškart išplaukti.

Džojai net į galvą nešovė suabejoti Edvardo jausmų sparta. Ji paprasčiausiai buvo be galo dėkinga, kad jo jausmai stiprumu nenu-

sileido jos pačios jausmams. Vis dar svaigdamą iš laimės, kad kažkas pavadino ją unikalia gerąja šio žodžio prasme, tik po kelių minučių suvokė, kad Edvardo delnas prakaituoja.

— Visa tai per greitai, Greihamai. Pasakyk jiems. Jie vienas kito net nepažįsta.

Džoja pastebėjo, kad motinos akys žiba iš susijaudinimo. Ji pavydi, staiga dingtelėjo dukrai. Pavydi, nes yra nusivylusi savo gyvenimu ir negali pakęsti minties, kad kažkas išgelbės mane nuo manojų.

Džojos tėvas dar kurį laiką žvelgė į Edvardą, tarsi stengdamasis kažką išskaityti jo veide. Edvardas jo žvilgsnį atlaikė.

— Šiais laikais jaunimas viską daro greitai, — atsiliepė Greihamas ir davė Bei Lin ženklą atnešti dar gėrimų. — Juk pameni, kaip buvo per karą, Alisa.

Džojai teko pasistengti užgniaužti džiugų virpesį. Ji spustelėjo Edvardo delną ir sulaukė vos juntamo atsako.

Tėvas ištuštino taurę. Atrodė, kad akimirka jo dėmesį patraukė kažkas už lango.

— Taigi, jaunuoli, tarkime, atsakyčiau taip. Ką jūs darytumėte per artimiausią parą su puse?

— Mes norime susituokti, — sulaikiusi kvapą ištarė Džoja. Ji atgavo žadą, kalbai pasisukus tik apie laiką.

Tėvas jos negirdėjo. Jis kalbėjo su Edvardu.

— Atsižvelgsiu į jūsų pageidavimus, pone.

— Tada aš jus laiminu. Su mano palaiminimu galite susižadėti. Džojos širdis suspurdo. Ir ją tučtuojau prislėgė akmuo.

— Galėsite susituokti, kai vėl gausite leidimą išsilaipinti.

Kambaryje stėjo bežadė tylą. Džoja, grumdama su nusivylimu, neaiškiai girdėjo, kaip Bei Lin šliurena už durų, skubėdama su naujienomis pas virėją. Motinos žvilgsnis šokinėjo nuo jos prie tėvo.
Ką žmonės pamanyt?

— Jei judviejų ketinimai rimti, nenutiks nieko baisaus, jeigu

palūkésite. Galite nupirkti žiedą, pranešti apie sužadétuves ir susituokti vèliau.

Tèvas trinktelèjo taurę ant lakuoto stalelio, tarytum pažymédamas, kad sprendimas priimtas.

Džoja atsigrèžè ir pažvelgè į Edvardą, kuris lètai, giliai atsiduso. „Prašau, paprieštarauk, — mintyse ragino jį. — Pasakyk jam, kad turime susituokti dabar. Išplukdyk mane savo dideliu pilku laivu.“

Taçiau Edvardas nepratarè nè žodžio.

Įrèmusi į jį akis Džoja patyrè pirmą jaudinantį nusivylimą naujuoju partneriu; pirmąsyk virptelèjo širdis, persmelkta kartèlio, kad vyras, į kurį sudèjo didžiausias viltis ir visà savo pasitikèjimà, gali bûti ne visai toks, kokio tikèjosi.

— Kada tai bus? — paklausè Džoja, stengdamasi sutramdyti virpulį balse. — Kaip manai, kada išsilaipinsi į krantà?

— Ilgesniam laikui sustosime Niujorke, — kone atsiprašomai atsakè Edvardas, — bet tik po devyniù mènesiù. Gal net po metù.

Džoja atsisèdo tiesiai kaip styga ir dirstelèjo į motinà — ši atsipalaidavo. Alisa bemaž šypsojosi globèjiška šypsena, bylojančia: „Ak, tie jaunuoliai. Gal jie ir įsivaizduoja esà įsimylèję, bet pažiūrèkime, kas nutiks po pusmeèio.“ Džojà nukrètè šiurpas supratus, kad Alisa trokšta, jog tiesa bûtų jos pusèje. Motina norèjo patvirtinimo, kad tikra meilè tèra pramanas ir kad santuokinis gyvenimas visiems toks pat varganas kaip ir jai. Kà gi, jei tèvai įsivaizduoja šitaip ją atgrasysia, jie klysta.

— Pasimatysime po devyniù mènesiù, — pasakè Džoja mèlynoms naujai iškepto sužadètinio akims, stengdamasi žvilgsniu perteikti tą tikrumà, kurį neabejojo jauèianti. — Tu tik... tik rašyk.

Atsivèrè durys.

— Dieve, sergèk karalienè! — ištarè Bei Lin, žengdama į vidù su gèrimais nukrautu padèklu.